

Kjak

Óluva í Gong
*Vegna Felagið Føroyskir
 Sjúkrarøktarfrøðingar*

Revolvara-politikkur?

Einaferð var tað ein maður, sum segði eina lygn nóg ofta, soleiðis at øll til endans trúðu hesi lygn. Er hetta støðan í Føroyum í dag? Vit hava í øllum førum eina samgongu, sum ferð eftir ferð hevur boðað frá, at eingin fær minni í eftirløn eftir at nýggja skattingin av eftirlønnum varð sett í verk. Er hetta rætt og verður hetta eisini rætt um nøkur ár?

Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar hevur javnan víst á, at við gomlu skattaskipanini, har egna eftirlønin hjá okkara limum varð skattað sum A-inntøka, lá skattaprosentið um 27%. Samgongan við Figgjarmálaráðharranum á odda hevur nú broytt hetta til 40% - av hvørjari krónu. Kann Figgjarmálaráðharrin vinarliga greiða okkum frá, hvussu hann fær roknað seg fram til, at eingin munur er á, um ávíkavist 27% ella 40% verða trektar frá eini upphædd?

Vit vita væl, at samgongan dregur fólkapensjónina inn í rokni- stykkið fyri at fáa tingini at passa - fyri at fáa rætt. Figgjarmálaráðharrin hevur millum annað víst á, at mótrókningin í fólkapensjónini frammyvir verður minni, soleiðis at hetta vigar upp ímóti hægri skattingini í egnari pensjón. Hetta er áhugavert, tí við hesum sigur Figgjarmálaráðharrin samstundis, at minni verður í egnari eftirløn. Her er eisini vert at leggja aftrat, at ávisir samgongufelagir longu hava luftað tankan um at lækka fólkapensjónina. Niður- støðan er greitt tann,

at okkara egnu eftirløn kann eingin taka frá okkum hóast teir kunnu revsa okkum við at hækka skattin munandi. Hinvegin kunnu politikararnir, sum teimum lystir, broyta viðurskiptini við fólkapensjónini, og tað hava teir so sanniliga gjørt. Við øðrum orðum kann Figgjarmálaráðharrin als ikki, bert fyri at fáa rætt, taka fólkapensjónina í rokni- stykkið, tá hann vil vísa, at eingin fær minni

Umframt alt hetta, er eisini sera viðkomandi fyri limirnir í okkara felag, at gera vart við, at avtalurnar í starvssáttmálunum um at gjalda til egna eftirløn nú eru broyttar fullkomuliga. Nýggja skattingin ger, at tað als ikki loysir seg at spara upp til eftirløn meira, orskað av øktu skattingini. Kortini hevur politiski myndugleikin syrgt fyri við lóg, at øll í Føroyum nú verða noydd til at spara upp til egna eftirløn samstundis sum sami myndugleiki hevur gjørt treytirnar fyri uppspar- ingini munandi verri. Er hetta ikki revolvara- politikkur?

Høgni Hoydal

Lógarbrot – og ein ævigheits-maskina til øktan stættamun

Klokkureint brot á stýrisskipanina! – sigur lógardeildin hjá landsstýrinum sjálvum. Og figgjarmálaráðharrin skal nú hava vald til einsamallur at geva øllum teimum, sum tjena omanfyri hálva millión, ein stóran skattalætta afturat, hvørja ferð oljuprísir, renta og vøruprísir fara upp

Tað finnast neyvan orð, ið kunnu lýsa framferðina hjá landsstýrinum. Ella tøgna hjá samgongutínglimum í Miðflokkinum, Sjálvstýris- flokkinum, Sambandsflokkinum og Fólka- flokkinum. Meðan tað stendur um grundvallarbrot í føroyska samfelagnum.

Gerðirnar siga nógv meira enn orð, so eg fari bara turris- liga at staðfesta: Seinasta dømið í eini langari røð av ófyrirreikaðum og gjøgnum- skrumblaðum málum á tingi, sum hava djúptøknar avleiðingar fyri grundvøllin undir samfelagnum, er hetta:

Ólógligt uppskot...

Figgjarmálaráðharrin hevur lagt lógaruppskot á ting, sum skal geva honum heimild til einsamallur at broyta skattastigan. Ongar avleiðingar eru lýstar. Ongar figgjar- arligar útrokningar eru lagdar við. Ongar grundgevingar eru givnar.

Løgtingsumsitingin og formansskapurin á tingi mæla til at burturvísa málinum, tí tað er klokkureint brot á stýrisskipanina. Tí í henni stendur sjálvsagt – sum í øllum fólkaræðisligum londum – at tað er bara tingið, sum við lóg kann áleggja og broyta skattingina av borgaranum. Annars eru vit jú afturi í einaveldinum, har kongur og hansara embætis- menn ásettu skatt á sínar tegnar.

...sigur lógardeildin hjá landsstýrinum sjálvum

Men samgongufólk atkvøða kortini fyri, at málið skal viðgerast. Nakrar minuttir undan 1. viðgerð av málinum, kemur figgjarmálaráðharrin í tingið. Hann sigur við sam-

gongufólk, at hann hevur í síðstu løtu funnið onkran hægstarættardóm í Dan- mark, sum skal brúkast sum grundgeving.

Undir nevndarviðgerðini kemur greitt fram, at eis- ini lögfrøðingarnar á lógar- deildini hjá landsstýrinum sjálvum siga, at hetta er greitt brot á Stýrisskipanarlógina. Og at hægstarættardómurin, sum figgjarmálaráðharrin sipar til, kann als ikki brúkast at samanbera við.

Tá málið kemur til 2. við- gerð á tingi, er bara and- støðan í tingsalinum at viðgera málið. Hvørki figgjar- málaráðharrin, lögmaður ella nakar samgongulimur í figgjarnevndini, eru til staðar. Ongir spurningar verða tí svaraðir. Ongin grundgeving givin. Tá atkvøðugreiðslan byrjar, koma samgongufólini rennandi inn í tingsalin og atkvøða fyri málinum. Uttan orð ella eið.

Palleba og Marsanna gjalda prísir

Og hvør er so avleiðingin av málinum? Ja, tað er ikki bara lógarbrot, valdsmisnýtsla og fullkomin vanvirðing fyri løgtingsarbeiðinum. Tað er eisini amboðið til at økja um stættarmunin og at undir- grava figgingina av øllum týðandi samfelagsuppgávum og samhaldsfesti upp aftur meira enn grovheitirnar fyri jól.

Tí figgjarmálaráðharrin skal sambært ólógliga upp- skotinum hava heimild til einsamallur broyta skatta- stigan, tá prísirnar og kostnaðarstöðið í Føroyum fara upp.

Tað merkir, at tá oljan dýrkar. Tá rentan fer upp. Tá matvøruprísirnar hækka. Ja, so rakar tað tey lægstløn- t

og miðalløntu meint, sum ongan skattalætta hava fingið. Palleba og Marsanna fáa bara hægri prísir – og enntá økt gjöld og mista pensjón frá samgonguni.

Og hvat ger so uppskotið hjá figgjarmálaráðharranum við hendan stóran ójavna?

Jú, hyggjuráðini hjá sam- gonguni eru at gera munin upp aftur størri! Tey, ið hava fingið stóran skattalætta við flatskattinum, skulu fáa uppaftur størri skattalætta, tá pristalið fer upp! Tað er innihaldið í uppskotinum.

Tann, ið hevur, skal hava meira

Longu nú hækka prísirnar og kostnaðarstöðið, tí at flatskatturin elvir til økta nýtslu hjá teimum, ið finga stóran skattalætta. Og tí at bæði oljuprísir, Sev-prísir og annað hækka.

Og realinntøkan mikar hjá teimum mest sperdu, tí at landsstýrið hækkar brúkaragjöld, minkar arbeiðs- loysisstuðul og lestrarstuðul – og noktar fyri at javna pensjónir og almannaveit- ingar.

Stutt herfyri hækkaði pristalið við 8%. Og tá upp- skotið hjá Miðflokkinum, Sjálvstýrisflokkinum, Sam- bandsflokkinum og Fólka- flokkinum er samtykt, verður avleiðingin hendan, um pristalið hækkar 8%:

Mørkini í skattastiganum fara tá at verða flutt soleiðis – uttan nakra løgtingsviðgerð:

- 65.000 upp í 70.200 kr.
- 500.000 upp í 540.000 kr.
- 800.000 upp í 864.000 kr.

Ævigheitsmaskinan til øktan stættarmun

Tað vil siga, at tey sum onki hava fingið í skattalætta,

men bara hægri prísir og minni keypiorku, fáa als onki burturúr broytingini. Men tey, sum tjena omanfyri hálva millión, og tey sum tjena omanfyri 800.000, fáa væl burturúr. Teirra mark fyri, nær tey skulu gjalda hægri skattaprosent, flytir seg við uppeftir við millum 40.000 og 64.000 krónum. Og flatskatturin verður upp aftur flatari.

Tey hægstløn- t fólk fáa altso beinleiðis vinning burturúr, tá prísirnar hækka. Og fáa orku at keypa og brúka meira, sum fer at fáa pristalið at hækka uppaftur meira. Og so fáa tey aftur skattalætta.

Hini fáa bara enn størri byrðar og skulu bera nógv meira av kostnaðinum fyri almennu tænasturnar.

Altso, ein ævigheitsmaskina til at økja stættarmunin. Har tey rikastu automatiskt fáa meira, og tey vanligu fólkinu fáa alla rokningina.

Lump og lírk

Og hví vil samgongan ikki koma í Løgtingið, tá tey vilja geva nýggjar skattalætтар og økja stættarmunin? Tað hevði verið tann einasta lóg- liga mannagongdin. Men tá fer tað jú at koma fram í ljósið og má viðgerast alment.

Við bara at lata ein landsstýrismann áseta skattastigan sjálvur í eini kunngerð, so kann hesin skattapolitikkur, ið bara finst í mest ójovnu og høggrastýrdu londum, lumpast og lírkast ígjøgnum.

Og svarið frá 19 ting- valdum fólki í samgongu- flokkunum hevur higartil verið larmandi tøgna.